

МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК ПРАЦІ

Актуальність теми міграції робочої сили та її впливу на український ринок праці є надзвичайно високою в сучасних умовах. Після подій 2014 року, а також внаслідок повномасштабної війни, що почалася в 2022 році, Україна зіштовхнулася з масштабними міграційними процесами, які впливають на економічну стабільність, демографічний стан і ринок праці.

Чинники актуальності:

а) масштабний відтік населення – через військовий конфлікт мільйони українців виїхали за кордон, що значно скоротило працездатне населення країни та створило серйозний дефіцит робочої сили в певних галузях;

б) зміни в демографічній структурі – велика частка мігрантів становлять молоді, активні люди, що посилює проблему старіння населення та знижує рівень народжуваності в країні;

в) перекази грошових коштів – внесок трудових мігрантів у вигляді грошових переказів є значним джерелом підтримки національної економіки. Однак коливання в обсягах цих переказів можуть впливати на стабільність економічної ситуації;

г) дефіцит кваліфікованих кадрів - відтік висококваліфікованих працівників, зокрема в галузях охорони здоров'я, ІТ, інженерії та освіти, ставить під загрозу конкурентоспроможність економіки та її розвиток у середньостроковій перспективі;

д) виклики для політики реінтеграції - повернення мігрантів після завершення війни потребуватиме державних програм підтримки реінтеграції, створення нових робочих місць та розвитку інфраструктури.

Міграція робочої сили, з одного боку, загрожує поглибленням соціально-економічних проблем в Україні, таких як старіння населення, зменшення темпів економічного зростання та втрата кваліфікованих працівників. З іншого боку, вона відкриває нові можливості, зокрема підвищення стандартів праці та заробітної плати, впровадження інновацій через повернення досвідчених працівників та розвиток міжнародної співпраці [1].

Актуальність теми міграції робочої сили для України обумовлюється необхідністю розробки стратегічних заходів для збереження людського капіталу в країні та забезпечення економічного відновлення в післявоєнний період.

Міграція робочої сили є важливим фактором, що впливає на ринок праці України. Вона має як позитивні, так і негативні аспекти для національної економіки та суспільства.

Позитивні наслідки міграції робочої сили:

- ✓ українські працівники за кордоном регулярно надсилають гроші додому, що становить суттєве джерело іноземної валюти та підтримує платіжний баланс країни. За даними НБУ, обсяги грошових переказів можуть перевищувати мільярди доларів на рік;
- ✓ деякі українські працівники, повертаючись додому після роботи за кордоном, привозять нові знання, навички, професійний досвід, що може позитивно позначитися на розвитку місцевого ринку праці;
- ✓ міграція може послабити тиск на внутрішній ринок праці та зменшити рівень безробіття, особливо в регіонах із високим рівнем незайнятості.

Негативні наслідки міграції робочої сили:

- ✓ багато висококваліфікованих фахівців виїжджають за кордон, що призводить до дефіциту робочої сили в певних галузях;
- ✓ значний відтік молодих працівників призводить до старіння населення та скорочення активної робочої сили в Україні, що може негативно вплинути на продуктивність економіки;
- ✓ держава інвестує значні кошти в освіту та підготовку фахівців, які потім працюють за кордоном, не повертаючи вкладених ресурсів до національної економіки.

Потенційні заходи для зменшення негативного впливу

1. Підвищення рівня заробітної плати, покращення умов праці та створення соціальних гарантій можуть мотивувати працівників залишатися в країні.

2. Створення нових робочих місць та підтримка інноваційних галузей може допомогти в утриманні висококваліфікованих кадрів в Україні.

3. Створення програм для реінтеграції трудових мігрантів, які повертаються, зокрема надання їм допомоги у відкритті власного бізнесу, може сприяти розвитку економіки.

Міграція робочої сили є складним явищем, що вимагає зваженого підходу з боку уряду та розробки комплексної стратегії для максимізації її позитивного впливу на український ринок праці та мінімізації негативних наслідків [2].

Міжнародна трудова міграція, як переміщення робочої сили через кордони держав, сьогодні привертає значну увагу дослідників, оскільки має комплексні наслідки для соціально-економічного стану окремих країн та світу загалом. Кризові ситуації можуть призводити до погіршення умов на національному ринку праці, що лише посилює тенденції до зовнішньої міграції з країни. Саме тому в умовах повномасштабного російського вторгнення міжнародна трудова міграція вимагає більш детального аналізу: вона може як посилювати негативний вплив на національні ринки праці, так і, при відповідному державному регулюванні, сприяти подоланню кризових наслідків.

У результаті дослідження впливу міграції робочої сили на український ринок праці можна зробити висновок, що цей процес має як позитивні, так і негативні наслідки для економіки країни. З одного боку, відтік кваліфікованих кадрів призводить до дефіциту робочої сили у певних секторах, що може негативно впливати на продуктивність і розвиток національної економіки. З іншого боку, зовнішня міграція робочої сили сприяє притоку валютних коштів через грошові перекази, що частково підтримує економічну стабільність та сприяє розвитку малого та середнього бізнесу.

В умовах кризи та нестабільності міграція робочої сили також є індикатором та адаптаційним механізмом для населення, яке шукає кращих умов праці та проживання за кордоном. Тому для мінімізації негативних наслідків і максимізації позитивних ефектів доцільно розробляти комплексні державні політики, спрямовані на регулювання трудової міграції, підтримку повернення кваліфікованих кадрів та створення привабливих умов для роботи і розвитку в Україні.

Інформаційні джерела:

1. ЦЕС. 2024. Українські біженці. Майбутнє за кордоном та плани на повернення. URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/final_final-cor.pdf
2. Воєнні мігранти: світовий досвід та українські особливості. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://help-ukraine.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/Policy-war-migranti-final-1.pdf>